

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS POLITINĖS
REKLAMOS IR PAPIRKIMŲ TYRIMO DARBO GRUPĖS**

**IŠVADA
DĖL KAIŠIADORIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS RINKIMŲ KOMISIJOS
SPRENDIMO PRIPAŽINTI KANDIDATO ALGIMANTO RADVILOS DOVANAS RINKĖJŲ
PAPIRKINĖJIMO ATVEJU**

2019 m. kovo 24 d. Nr. 3-62 (1.2)

Vilnius

Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) 2019 m. vasario 19 d. gavo kandidato į Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos narius – merus Algimanto Radvilos (toliau – kandidatas) skundą dėl Kaišiadorių rajono savivaldybės rinkimų komisijos Nr. 13 (toliau – savivaldybės rinkimų komisija) 2019 m. vasario 13 d. sprendimo, kuriuo buvo pritarta savivaldybės rinkimų komisijos sudarytos tyrimo grupės (toliau – SRK tyrimo grupė) 2019 m. vasario 7 d. išvadai, kad 2019 m. sausio 6 d. Stabintiškių kaimo bendruomenės namuose vykusio renginio metu dalindamas dovanas kandidatas pažeidė Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo (toliau – Rinkimų įstatymas) 6 straipsnio nuostatas, t. y. papirkinėjo rinkėjus.

Kandidato skundo nagrinėjimas perduotas VRK Politinės reklamos ir papirkimų tyrimo darbo grupei (toliau – VRK tyrimo darbo grupė), kurią sudaro VRK nariai Aistė Žilinskienė (vadovė), Svetlana Misevičienė ir Vincentas Vobolevičius, talkinant VRK nariams Andriui Puksui ir Taurui Rutkūnui.

I. Nustatytos aplinkybės

Savivaldybės rinkimų komisija 2019 m. sausio 22 d. gavo Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų Kaišiadorių skyriaus atstovo pranešimą, kuriame nurodyta, kad per Stabintiškių kaimo bendruomenės namuose 2019 m. sausio 6 d. vykusį šventinį renginį, skirtą Trijų karalių dienai paminėti, buvo vykdomi rinkimų įstatymo pažeidimai, t. y. kandidatas rėmė šį renginį, jo metu buvo dalijami 2019 metų kalendoriai ir kvapai automobiliui su užrašu „Pas Radvilą“.

Gautam pranešimui tirti savivaldybės rinkimų komisijos 2019 m. sausio 16 d. sprendimu sudaryta SRK tyrimo grupė. Tikslindama pranešime nurodytas aplinkybes, SRK tyrimo grupė 2019 m. sausio 29 d. kreipėsi į Stabintiškių kaimo bendruomenės pirmininkę Dovilę Brazauskiene, Stabintiškių seniūnaitę Aušrą Aleksiūniene, kitus galimai renginyje dalyvavusius asmenis (Žaslių kultūros centro direktorę Rasele Ščerbavičienę, Žaslių kultūros centro Kultūrinių renginių organizatorę Valę Kurgonienę, Lietuvos Respublikos Seimo narę Laimutę Matkevičienę), prašydama patikslinti, ar renginys yra organizuojamas kasmet, ar jį nuolatos remia kandidatas, ar renginio metu buvo dalinami kvapai automobiliams ir 2019 metų kalendoriai su užrašu „Pas Radvilą“. 2019 m. sausio 30 d. SRK tyrimo grupė taip pat kreipėsi į Lietuvos socialdemokratų partijos Kaišiadorių skyriaus atstovę Dženetą Taraškevičienę ir kandidatą, informuodama apie pradėtą tyrimą ir prašydama pateikti paaiškinimus.

R. Ščerbavičienė SRK tyrimo grupei atsakė, kad renginyje nedalyvavo. V. Kurgonienė nurodė, kad renginyje dalyvavo, tačiau jokių dovanų iš kandidato negavo ir su juo nebendravo. L. Matkevičienė paaiškino, kad kandidatas į renginį atvyko pavėlavęs, ji negali patvirtinti dovanų dalinimo fakto, nes

buvo išvykusi į kitą renginį. D. Brazauskienė ir A. Aleksiūnienė patvirtino, kad renginį rėmė kandidatas, kuris daug metų (nuo 2008 m.) remia šios ir kitų Žaslių seniūnijos bendruomenių renginius, renginio metu kandidatas dalino kvapus automobiliams ir 2019 metų kalendorius su savo verslo atributika. D. Brazauskienės ir A. Aleksiūnienės teigimu, renginį kandidatas rėmė kaip verslininkas, jokios rinkimų agitacijos arba užuominų apie rinkimus nebuvo. Kandidatas SRK tyrimo grupei nurodė, kad renginyje dalyvavo kaip UAB „Aradva“ atstovas, o ne kaip kandidatas į merus. Šis renginys jau yra tapęs tradicija ir juose dalyvauja kasmet. Taip pat patvirtino, kad renginio metu dalyvavusiems kolektyvams buvo išdalinti kalendoriai ir kvapai automobiliams su įmonės firminiu ženklu.

SRK tyrimo grupė konstatavo, kad kandidato renginio metu potencialiems rinkėjams dalintos dovanos, kurios turėjo materialinę išraišką ir kurios neatitiko Rinkimų įstatymo 6 straipsnio 2 dalyje nurodytos išimties, galėjo paveikti rinkėjus. Todėl SRK tyrimo grupė priėjo prie išvados, kad tokiais savo veiksmais kandidatas pažeidė Rinkimų įstatymo 6 straipsnio nuostatas, t. y. papirkinėjo rinkėjus. Šią SRK tyrimo grupės išvadą 2019 m. vasario 13 d. sprendimu patvirtino savivaldybės rinkimų komisija.

VRK 2019 m. vasario 19 d. gavo kandidato skundą dėl savivaldybės rinkimų komisijos 2019 m. vasario 13 d. sprendimo pripažinti kandidatą, pažeidusiu Rinkimų įstatymo 6 straipsnio nuostatas. Skunde kandidatas nurodo, kad yra UAB „Aradva“ generalinis direktorius, todėl renginyje dalyvavo kaip šios įmonės atstovas. Renginio metu nebuvo minimi rinkimai ir tai, kad jis yra kandidatas į merus. Kandidatas pažymėjo, kad kaip ilgametis verslininkas Kaišiadorių rajone vykstančiuose renginiuose dalyvauja nuolatos jau daugelį metų, todėl pakviestas neatsisakė sudalyvauti ir Stabintiškėse vykusiame renginyje. Kandidatas taip pat nurodė, kad renginyje dalyvaujantiems kolektyvams buvo įteikiamos atminimo dovanos uždaroje popierinėse dėžėse. Minimas dovanas sudarė daugelio rėmėjų prizai, prie kurių kandidatas pridėjo ir savo atstovaujamą įmonę reprezentuojančius kalendorius ir kvapus automobiliams. Kandidatas atkreipė dėmesį į tai, kad tokias reprezentacines prekes jo atstovaujama įmonė gamina ir nemokamai platina jau daug metų. Kandidatas taip pat nurodė, kad renginio metu, kaip vienintelis renginyje dalyvavęs įmonės, prisidėjusios prie atminimo dovanų, atstovas, buvo pakviestas įteikti popierinėse dėžėse esančias dovanas kolektyvams.

VRK 2019 m. kovo 22 d. posėdyje kandidatas pakartojo skunde nurodytas aplinkybes, papildomai pažymėjo, kad reprezentacinės dovanos (kvapai automobiliams) su jo atstovaujamos įmonės prekės ženklu „Pas Radvilą“ nemokamai dalinamos įmonės valdomame pramogų centre, ant šių reprezentacinių dovanų nėra jokios politinės reklamos.

II. Aktualus teisinis reguliavimas

Rinkimų įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad prasidėjus rinkimų politinei kampanijai, tai yra nuo rinkimų datos paskelbimo iki šio įstatymo nustatyto rinkimų agitacijos kampanijos laikotarpio pabaigos, taip pat rinkimų dieną draudžiama tiesiogiai ar netiesiogiai pirkti rinkėjų balsus, dovanomis, paslaugomis ar kitokiu atlyginimu skatinti rinkėją ar rinkimų teisę turintį asmenį dalyvauti arba nedalyvauti rinkimuose ir (arba) balsuoti už arba prieš vieną ar kitą numatomą kelti kandidatą ar numatantį išsikelti kandidatą į savivaldybės tarybos narius – merus asmenį, kandidatą arba kandidatų sąrašą, taip pat žadėti už balsavimą atsilyginti rinkėjams po rinkimų turint tikslą paveikti rinkėjų valią dėl konkrečių politinių partijų ar kandidatų arba numatomų kelti kandidatais asmenų ir taip trukdyti piliečiams įgyvendinti rinkimų teisę.

Pagal Rinkėjų galimų papirkimo atvejų tyrimo ir vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos 2017 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. Sp-47 (toliau – Papirkimų tyrimo aprašas), 4 punktą rinkėjų papirkimas gali pasireikšti:

- 1) tiesioginiu ar netiesioginiu rinkėjų balsų pirkimu;
- 2) dovanų ar kitokio atlyginimo rinkėjams teikimu, skatinant rinkėją (rinkėjus) dalyvauti arba nedalyvauti rinkimuose ir (arba) balsuoti už arba prieš vieną ar kitą asmenį, kurį numatoma kelti kandidatų, kandidatą arba kandidatų sąrašą;
- 3) pažadu už balsavimą atsilyginti rinkėjams po rinkimų turint tikslą paveikti rinkėjų valią dėl konkrečių politinių partijų, visuomeninių rinkimų komitetų, kandidatų arba asmenų, kuriuos numatoma kelti kandidatais;
- 4) rinkėjo palenkimu už jam pačiam ar kitiems asmenims duodamus ar žadamus pinigus ar kitokias materialines vertybes bei tokio pobūdžio paslaugas ar lengvatas balsuoti už ar prieš konkrečią politinę partiją, visuomeninį rinkimų komitetą, kandidatą arba asmenį, kurį planuojama kelti kandidatų.

III. Faktinis vertinimas

VRK tyrimo darbo grupė konstatuoja, kad faktinės aplinkybės nustatytos teisingai, jų savo skunde neginčija ir pats kandidatas, todėl toliau bus pasisakoma tik dėl SRK atlikto teisinio nustatytų aplinkybių vertinimo.

VRK tyrimo darbo grupės nuomone, rinkėjų papirkimu yra laikomas ne bet koks dovanų ar kitokio atlyginimo rinkėjams teikimas, o tik toks, kada rinkėjai yra tiesiogiai ar netiesiogiai skatinami dalyvauti arba nedalyvauti rinkimuose ir (arba) balsuoti už arba prieš vieną ar kitą asmenį, kurį numatoma kelti kandidatų, kandidatą arba kandidatų sąrašą.

Iš SRK tyrimo grupės atlikto tyrimo metu surinktų duomenų matyti, kad kandidatas daugelį metų dalyvauja panašiuose renginiuose, be to, nuolat yra nemokamai platinamos analogiškos dovanos su kandidato atstovaujama įmonių prekės ženklu „Pas Radvilą“. Todėl tokia kandidato veikla laikytina įprastine.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad nė vienas iš asmenų, į kuriuos kreipėsi SRK tyrimo grupė, nepatvirtino, kad renginyje buvo kalbama apie artėjančius rinkimus ar vykdoma politinė agitacija. Pastebėtina, kad kandidatas nebuvo renginio organizatorius, o ant renginio dalyviams kandidato įteiktų jo atstovaujamos įmonės reprezentacinių dovanų nebuvo politinės reklamos.

Atsižvelgiant į tai, manytina, kad SRK tyrimo grupė nepagrįstai priėjo prie išvados, jog tyrimo metu yra surinkta pakankamai duomenų, kad būtų galima patvirtinti prielaidą jog kandidato dalytos jo atstovaujamos įmonės reprezentacinės dovanos galėtų skatinti rinkėjus balsuoti už kandidatą. Todėl kandidato skundas yra tenkintinas, o SRK tyrimo grupės išvadą patvirtinęs ir kandidato skundžiamas SRK 2019 m. vasario 13 d. sprendimas yra naikintinas

Apibendrinami tai, kas pirmiau išdėstyta, VRK nariai siūlo:

- 1) panaikinti Kaišiadorių rajono savivaldybės rinkimų komisijos Nr. 13 2019 m. vasario 13 d. sprendimą, kuriuo pripažinta, kad kandidatas į Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos narius – merus Algimantas Radvila, 2019 m. sausio 6 d. Stabintiškių bendruomenės namuose vykusio renginio metu dalindamas dovanas, pažeidė Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 6 straipsnio nuostatas.

2) rekomenduoti Algimantui Radvilai ateityje dalyvaujant politinėse kampanijose susilaikyti nuo veiksmų dalijant su savo verslu susijusią atributiką, kurioje yra jo, kaip galimo kandidato, pavardė, nes tai rinkėjų gali būti palaikyta politine agitacija už kandidatą.

Darbo grupės vadovė,
VRK narė

Aistė Žilinskienė

VRK pirmininko pavaduotojas

Andrius Puksas

VRK pirmininko pavaduotoja – sekretorė

Svetlana Misevičienė

VRK narys

Tauras Rutkūnas

VRK narys

Vincentas Vobolevičius